

**Informacja do BIP o wynikach kontroli prawidłowości
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, 86-230 Lisewo
(zwanym dalej GOPS)**

*sporządzona w oparciu o Ustawę z dnia 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej
(Dz.U. z 2016 r. poz. 1764) art. 4 ust.1 pkt 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4 pkt a*

I. Cel kontroli:

- Ocena realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

II. Czas przeprowadzenia kontroli: w dniach 7 i 10 lutego 2017 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia Kierownika GOPS i asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190. GOPS w Lisewie, realizujący ustawowe zadania wspierania rodziny, działa na podstawie Statutu z dnia 4 kwietnia 2007 r., przyjętego Uchwałą Nr V/29/07 Rady Gminy Lisewo, w którym zmian dokonano kolejnymi Uchwałami: Nr XV/109/04, Nr VIII/56/11 oraz Nr XXX/190/2014.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym wprowadzonym Zarządzeniem: Nr 1/2007 Kierownika GOPS z dnia 1 maja 2007 r., zmienionym Zarządzeniem Nr 5/2014 z dnia 2 czerwca 2014 r. W obowiązującym dokumencie nie uwzględniono stanowiska asystenta rodziny, a także nie wymieniono zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Wójt Gminy Lisewo Zarządzeniem nr 45/2012, z dnia 17 września 2012 r., upoważnił p. [REDAKTOR] do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono komórki realizującej zadania z pieczy zastępczej, co nie stanowi naruszenia przepisu art.10 ust.2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art. 176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny*
- zgodnie z art. 179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań*

Pierwszy Gminny Program Wspierania Rodziny uchwalony został na lata 2013 – 2015. W opracowanym dokumencie zawarto główny cel dotyczący utworzenia spójnego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Kolejny program opracowany został na lata 2016 – 2018. W aktualnym programie są kontynuowane działania z programu z poprzednich lat. Zaplanowane w programie działania odnoszą się do wskazanych potrzeb mieszkańców gminy.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS dopełniła obowiązku złożenia rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny, który został zawarty w sprawozdaniu zbiorczym za 2015 rok, z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny, Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4 lit. b
  - *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
  - *podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Obecnie gmina zatrudnia jednego asystenta p. [REDAKTOWANE] na podstawie umowy o świadczenie usług w wymiarze ¼ etatu. Wcześniej obowiązki asystenta pełniła: p. [REDAKTOWANE]. W budżecie Ośrodka nie zostały zagwarantowane środki finansowe na szkolenia dla asystenta rodziny. Dotychczas asystent nie uczestniczył w żadnym szkoleniu. Zlecone asystentowi zadania i czas na nie przeznaczony, ograniczały się jedynie do pracy z rodziną w terenie. Pracodawca nie przewidział dodatkowego czasu na szkolenia.

Odmawiając finansowania szkoleń dla asystentów, GOPS narusza obowiązujące regulacje ustawowe.

Asystent rodziny dokształca się we własnym zakresie poprzez pobieranie informacji np. z prasy, internetu, współpracy z pracownikami socjalnymi itp.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*
- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające. Gmina nie ponosi kosztów związanych z funkcjonowaniem i szkoleniem rodzin wspierających. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wiadomo, iż była prowadzona kampania informująca środowisko lokalne o możliwościach pełnienia funkcji rodziny wspierającej, jednak nie zgłosiła się żadna rodzina.

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy nie funkcjonowała placówka wsparcia dziennego. Dzieci i młodzież mają możliwość korzystania ze świetlic, które funkcjonują na terenie gminy. Świetlice działają w godzinach popołudniowych, prowadzone są w nich zajęcia pozalekcyjne z dziećmi tj. pomoc w nauce, rozwijanie umiejętności i zainteresowań (zajęcia plastyczne, sportowe, wycieczki).

Na terenie gminy funkcjonują dwie świetlice i punkt konsultacyjny, w którym psycholog udziela porad mieszkańcom gminy – dwa razy w miesiącu oraz w razie potrzeb prowadzi terapię psychologiczną i pedagogiczną. Przy Urzędzie Gminy istnieje punkt porad prawnych – w każdą środę miesiąca oraz działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W GOPS działa Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny wnioskuje o przydzielenie asystenta rodziny. Kierownik GOPS pisemnie przydziela asystenta – określając okres współpracy i ilość godzin pracy z daną rodziną w miesiącu. Asystent zostaje wprowadzony w środowisko przez pracownika socjalnego.

Asystenci obejmowali pomocą :

- w 2015 r. 6 rodzin, w tym brak przypadków zobowiązujących do współpracy przez Sąd,
- w 2016 r. 6 rodzin, w tym brak przypadków zobowiązujących do współpracy przez Sąd,
- w 2017 r. (do dnia 7 lutego) 3 rodziny, do chwili obecnej brak przypadków zobowiązujących do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Dokumentacja kadrowa asystenta nie zawiera *zakresu czynności*, obejmującego wszystkie zadania wynikające z art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Kierownik GOPS oświadczyła, iż zakres czynności asystenta rodziny został ujęty w treści ogłoszenia o naborze na to stanowisko oraz ogólne zadania asystenta zostały wskazane w treści obowiązującej umowy o świadczenie usług. Kierownik GOPS zobowiązała się w przyszłości sporządzać zakres zadań asystenta jako załącznik do umowy.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny, posiadali wymagane kwalifikacje, zgodne z art.12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto w aktach osobowych znajdowało się jedynie oświadczenie dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 4 ww. ustawy. Akta osobowe asystentów nie zawierały oświadczeń dotyczących art. 12 pkt 2 i pkt 3 ww. ustawy. Brakujące oświadczenie zostało uzupełnione przez obecnego asystenta w obecności zespołu kontrolującego.

Zatrudnieni do tej pory asystenci rodziny nie byli jednocześnie zatrudniani w tutejszym ośrodku jako pracownicy socjalni i nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń prowadzonych przez gminę, co jest zgodne z art. 17 ust. pkt 3 i pkt 4 cyt. wyżej ustawy.

Na podstawie rozmowy z asystentem stwierdzono dobrą znajomość środowisk objętych asystenturą. Asystent dokumentuje swoją pracę poprzez: kartę czasu pracy z opisem wykonywanych działań, harmonogram czasu pracy, comiesięczne sprawozdania, plan pracy z rodziną. Nie każde akta zawierały plan pracy z rodziną, co jest niezgodne z art. 15 ust.1 pkt 1. Ponadto asystent nie sporządzał okresowych ocen sytuacji rodziny, o których mowa w art. 15 ust.1 pkt 15.

Zbadano dokumentację 6 rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Zespół kontrolujący, zaproponował kontynuowanie prowadzonej dokumentacji rodziny, w przypadku, gdy asystent współpracuje z rodziną w kolejnym roku kalendarzowym. W związku z tym nie jest konieczne ponowne prowadzenie procedury obejmującej rodzinę wsparciem asystenta (wniosek pracownika socjalnego, zgoda na kontynuowanie współpracy). W opinii zespołu kontrolującego nie ma zasadności określania czasu współpracy asystenta z rodziną, wskazywanego we wniosku pracownika socjalnego lub decyzji Kierownika GOPS. W związku z tym, nie jest konieczne ponowne podpisywanie przez rodzinę zgody na współpracę z asystentem. W badanych aktach stwierdzono brak udokumentowanego monitoringu z rodziną, po zakończeniu współpracy. Ustalono, iż takowy wcale nie był przez asystenta prowadzony. Ponadto w planie pracy z rodziną nie uwzględniono precyzyjnej daty sporządzenia dokumentu oraz przewidywanych efektów planowanych działań i terminów ich wykonania.

W związku z powyższym zespół kontrolujący zaproponował wprowadzenie do dokumentacji: określenie dokładnej daty sporządzenia planu pracy z rodziną, wskazywanie w planie pracy przewidywanych efektów planowanych działań oraz wskazał konieczność prowadzenia monitoringu funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.

Decyzja o dalszej współpracy asystenta z daną rodziną lub jej zaprzestaniu podejmowana jest na wniosek pracownika socjalnego. Praca z rodziną była planowana na okres zatrudnienia asystenta w ośrodku, w przypadku kontynuacji zatrudnienia praca z rodziną była kontynuowana – pracownik socjalny ponownie kierował wnioskiem o objęcie wsparciem przez asystenta. Zaprzestanie współpracy z rodziną uzależnione jest od wymiaru czasu pracy asystenta - ilość rodzin zmniejszona jest proporcjonalnie do wymiaru etatu. W związku z tym obecnie asystent współpracuje z najbardziej potrzebującymi rodzinami, a pozostałe rodziny monitorowane są przez pracownika socjalnego. Zaprzestanie współpracy następuje także w przypadku rezygnacji rodziny z dalszej pomocy asystenta, poprzez niepodpisanie zgody na współpracę lub zmianę miejsca zamieszkania. Do chwili obecnej nie było przypadku zakończenia współpracy z uwagi na osiągnięcie celu współpracy i osiągnięcie przez rodzinę pełnej samodzielności w funkcjonowaniu.

- W zakresie realizacji zapisu art.10 ust.4 : *prowadzenie pracy z rodziną także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną* -

W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, rodzina może liczyć na wsparcie ośrodka – poradnictwo, informowanie, pomoc w uzyskaniu specjalistycznego wsparcia i poprawieniu swojej sytuacji życiowej, umożliwiającej powrót dziecka do domu rodzinnego. Na chwilę obecną asystent nie współpracuje z rodziną, której dzieci są umieszczone w pieczy zastępczej. W przeszłości asystent współpracował z taką rodziną – brał aktywny udział w tworzeniu planu pomocy dziecku, brał udział w posiedzeniach Zespołu do Spraw Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka oraz pozostawał w stałym kontakcie z wychowawcą placówki opiekuńczo – wychowawczej.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym* –

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2015 r. wydatkowano kwotę: 2068,99 zł,

- w 2016 r. wydatkowano kwotę: 19832,42 zł,

- w 2017 r. (do dnia kontroli) wydatkowano kwotę: 2596,48.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2015 r. w dniu 15 lipca 2015 r.,
- b) za II półrocze 2015 r. w dniu 13 stycznia 2016 r.,
- c) za I półrocze 2016 r. w dniu 7 lipca 2016 r.,
- d) za II półrocze 2016 r. w dniu 9 stycznia 2016 r.

Powyższa analiza wskazuje, na zachowanie ustawowych terminów określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych Ośrodka, a także poprzez współpracę z innymi służbami tj.: szkołą, przedstawicielami służby zdrowia. Po powzięciu informacji pracownik socjalny niezwłocznie udaje się do środowiska, w celu oceny sytuacji i diagnozuje potrzeby rodziny, udzielając stosownej pomocy.

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność oceniono pozytywnie z uchybieniami. Zalecenia pokontrolne zostały przekazane Kierownikowi jednostki kontrolowanej.

Zespół kontrolny:

Oddział ds. Wspierania Rodziny
i Systemu Pieczy Zastępczej
Wydziału Polityki Społecznej

Zatwierdził:

Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej